

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa B. Sp. z o.o. w C.

przeciwko P. K.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 2 lipca 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 19 lipca 2018 r., sygn. akt I AGa [...],

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę
2700 (dwa tysiące siedemset) zł, tytułem kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego P.K. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 19 lipca 2018 r., sygn. akt I AGa [...] Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych

przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżący zarzucił: 1) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 647 k.c. w zw. z art. 65 § 2 k.c. przez przyjęcie, że strony łączyła umowa o roboty budowlane, przy czym wbrew ustaleniom Sądu pierwszej instancji zawarta już nie w sposób konkludentny, lecz w formie ustnej, co miałyby wyłączać jej ważność podczas, gdy oceny charakteru umowy należy dokonywać z uwzględnieniem okoliczności sprawy, a tymczasem niesporne jest, że z podmiotami, których zakres prac był wystarczająco istotny dla procesu budowlanego zawierane były pisemne umowy o roboty budowlane, a ponadto sam powód przyznał, że dokonywał zmian w stosunku do projektowanej instalacji, zaś działanie tej instalacji nie miało żadnego wpływu na oddanie budynku do użytkowania, a nawet zgłoszenie gotowości do odbioru, co w konsekwencji powinno doprowadzić do przyjęcia, że strony łączyła co najwyżej umowa o dzieło, powodująca, że roszczenie jest oczywiście przedawnione, a której zawarcie jest dopuszczalne nawet w procesie

budowlanym, w którym z innymi wykonawcami zawierane są umowy o roboty budowlane; art. 123 § 1 pkt 2 k.c. polegające na przyjęciu, że uznanie właściwe co do części kwoty (89 000 zł) pozwala na przerwanie biegu przedawnienia co do większej należności (109 470 zł) podczas, gdy nie wynika to z żadnej okoliczności złożonego oświadczenia wiedzy, a tylko kategoryczne oświadczenie w tej materii wywołuje skutek przerwania biegu przedawnienia tak co do zasady, jak i co do wysokości, a także wskutek przyjęcia, że złożenie oświadczenia o uznaniu należności, pozbawia zamawiającego prawa do podniesienia zarzutu niewykonania prac (w zakresie przedmiotowym), co miałyby uzasadniać oddalenie przez Sąd wniosku o opinie biegłego podczas, gdy przyjmujący zamówienie nigdy nie zgłosił dzieła do odbioru; art. 499 k.c. polegające na nierozpoznaniu istoty sprawy wskutek pominięcia podniesionego zarzutu potrącenia (w oparciu o materialne oświadczenie o potrąceniu) w piśmie z dnia 28 czerwca 2018 r., podczas gdy co najmniej do kwoty 46 414,33 zł powinno ono skutkować umorzeniem wzajemnych wierzytelności do kwoty niższej, zaś pozwanemu przysługiwała wierzytelność o odszkodowanie z tytułu nienależytego wykonania zobowiązania; 2) naruszenie prawa procesowego, tj. art. 278 § 1 k.p.c. przez jego niezastosowanie i pominięcie ustalenia za pomocą wiadomości specjalnych zakresu prac faktycznie wykonanych przez powoda w sytuacji, gdy twierdził on, że prace zostały wykonane zgodnie z projektem podczas, gdy prace te co najmniej w kondycji piwnicznej nie były wykonywane (okoliczność przyznana przez powoda), a równocześnie pozostaje bez związku z oddaniem budynku do użytkowania, co w konsekwencji wymagało uzyskania za pośrednictwem opinii biegłego informacji o wartości tych prac, szczególnie że postawiony przez pozwanego zarzut ewentualny, związany z oświadczeniem o potrąceniu uzasadniał uzyskanie wiadomości już w oparciu o tezę dowodową wyrażoną w odpowiedzi na pozew; art. 130² § 1 k.p.c. w zw. z art. 130 § 2 zd. 2 k.p.c. przez ich niezastosowanie i przyjęcie, że złożenie nieopłaconego wniosku przez profesjonalnego pełnomocnika nie wywołuje bezskuteczności czynności, przy całkowitym pominięciu zarzutu postawionego w tej materii w apelacji pozwanego.

Skarżący złożył wniosek o przyjęci skargi kasacyjnej do rozpoznania wraz z uzasadnieniem, ale nie wskazał wprost podstawy prawnej, na której opiera

wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Analiza treści uzasadnienia tego wniosku pozwala na wniosek, że skarżący oparł go na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Istotnych zagadnień prawnych skarżący upatruje w konieczności wyjaśnienia: 1) czy w ramach procesu budowlanego dopuszczalne jest zawieranie z poszczególnymi jego uczestnikami umów o dzieło choćby zakres ich zadania był określony w projekcie; 2) czy uznanie właściwe co do części kwoty, może powodować uznanie niewłaściwe innej jej części, jeśli nie wynika to z treści oświadczenia, a jest wynikiem wyłącznie wnioskowania na podstawie tego, że strony są przedsiębiorcami; 3) czy zarzut potrącenia może zostać postawiony na etapie postępowania apelacyjnego oraz czy wiąże Sąd odwoławczy w zakresie jego rozpoznania bez względu na zarzuty apelacyjne.

Pierwsza kwestia nie przystaje do stanu faktycznego sprawy, który jest wiążący w postępowaniu kasacyjnym (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Sądy *meriti* ustaliły bowiem, że strony zawarły w formie ustnej umowę o roboty budowlane polegające na wykonaniu instalacji w budynku, który został wybudowany przez innego wykonawcę. Strona powodowa sporządziła wycenę wentylacji mechanicznej, którą pozwany zaakceptował. Z twierdzeń pozwanego wynika też, że instancja wentylacyjna była objęta projektem budowlanym, co oznacza, że była elementem robót budowlanych jako całości. Dlatego zawarta przez strony umowa o wykonanie instalacji mechanicznej była umową o roboty budowlane. Niezachowanie formy

pisemnej nie powoduje nieważności umowy o roboty budowlane (art. 648 § 1 k.c. w zw. z art. 73 § 1 k.c.; zob. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 sierpnia 2013 r., V CSK 362/12, nie publ.).

W orzecznictwie został już wyjaśniony charakter prawny uznania długu, a także kwestia rozkładu ciężaru dowodu. Mianowicie, uznanie długu jest oświadczeniem woli dłużnika, w którym składający je ustala w sposób prawnie doniosły istnienie określonego stosunku prawnego (tzw. istnienie długu) lub pewnych jego elementów, np. wysokości długu (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 1998 r., II CKN 269/98, nie publ., z dnia 7 marca 2003 r., I CKN 11/01, nie publ.). Uznanie długu jako takie stanowi nieuregulowaną odrębną umowę ustalającą co do zasady i zakresu istnienie albo nieistnienie jakiegoś stosunku prawnego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2004 r., V CK 346/03, nie publ.). Uznanie długu nie jest jednak czynnością abstrakcyjną, a w związku z czym, osoba uznająca nie traci możliwości przeprowadzenia dowodu, że uznany dług w rzeczywistości nie istnieje (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2005 r., I CK 580/04, nie publ.).

Jeśli chodzi o oświadczenie pozwanego z dnia 11 lipca 2014 r. o uznaniu należności strony powodowej, to ocena, czy obejmowało kwotę netto, czy brutto zależała o oceny okoliczności tej sprawy. W tej materii Sądy obu instancji wyjaśniły jakie okoliczności zadecydowały o przyjęciu, że w oświadczeniu tym chodziło o kwotę 89 000 zł jako należność netto, a dochodzona w tej sprawie kwota 109 470 zł zawiera podatek Vat.

W odniesieniu do trzeciego przedstawionego zagadnienia Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zgłoszenie zarzutu potrącenia w postępowaniu apelacyjnym podlega ograniczeniom dowodowym przewidzianym dla tego stadium postępowania sądowego (art. 381 k.p.c.), czyli do granic stanu faktycznego już wykazanego przed Sądem pierwszej instancji (por. wyrok z dnia 9 października 2003 r., V CK 319/02, nie publ.). Zatem zgłoszenie takiego zarzutu w postępowaniu apelacyjnym co do zasady jest dopuszczalne, ale musi być wykazane dowodami zgłoszonymi w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, chyba że zachodzą okoliczności wskazane w art. 381 *in fine* k.p.c. W konsekwencji nie zachodzi potrzeba wypowiedzi Sądu Najwyższego w tej sprawie. Poza tym, zgłoszony zarzut

potrącenia pozwany opierał na wnioskach dowodowych zawartych w piśmie z dnia 28 czerwca 2018 r. Sąd drugiej instancji oddalił zawarte w tym piśmie wnioski dowodowe. Pozwany w odniesieniu do tego postanowienia dowodowego Sądu drugiej instancji nie podnosi zarzutów. Z kolei zarzut apelacyjny naruszenia art. 278 § 1 k.p.c. (k. 488) nie dotyczył kwestii (tj. odszkodowania), na których został oparty zarzut potrącenia (k. 507-508).

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej pozwany opiera na naruszeniu wskazanych w zarzutach skargi kasacyjnej przepisów prawa procesowego i materialnego.

Lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie daje jednak podstaw do uznania, że zapadł on wskutek oczywistego naruszenia prawa w powyższym rozumieniu. Kwestie związane z zarzutami kasacyjnymi powoda zostały przedstawione wyżej w ramach stanowiska co do podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Również złożony na etapie postępowania kasacyjnego wniosek dowodowy zawarty w piśmie z dnia 2 maja 2019 r. nie skutkuje oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej, gdyż z załączonego dokumenty wynika jedynie, że postanowieniem z dnia 30 stycznia 2019 r. zostało wszczęte śledztwo.

Jeżeli mimo istnienia braku formalnego sąd zdecydował się na wyznaczenie rozprawy, to należy konsekwentnie rozpoznać merytorycznie przesłanki żądania; po nadaniu sprawie biegu nie powinien już nastąpić zwrot pisma (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 sierpnia 1974 r., II Cz 133/74, nie publ.).

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych j. t.: Dz. U. z 2018 r., poz. 265 w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz. U. 2016, poz. 1667).

jw

[aw]